Qorti tal-Appell Kriminali

Onor. Imħallef Dr. Edwina Grima., LL.D.

Appell Nru: 99/2021

Il-Pulizija

Vs

Jaser Ali Mahmoud

Illum, 29 ta' Ottubru 2021

Il-Qorti;

Rat l-akkuża dedotti kontra l-appellat, Jaser Ali Mahmoud, detentur tal-karta tal-identita' Maltija bin-numru 37548A, akkużat quddiem il-Qorti tal-Maġistrati (Malta) bħala Qorti ta' Ġudikatura Kriminali talli nhar it-23 ta' Settembru 2014, fil-Qorti ta' Malta, fil-Belt Valletta, ta xhieda falza f'materja ċivili.

Il-Qorti ġiet mitluba sabiex f'kaz ta ħtija titratta mal-imputat li huwa reċediv ai termini tal-Artikoli 49 u 50 tal-Kapitolu 9 tal-Liġijiet ta' Malta, billi kien ġie misjub ħati b'sentenza tal-Qorti ta' Malta, li saret definittiva u għaldaqstant ma' tistax tinbidel.

Rat is-sentenza tal-Qorti tal-Maġistrati (Malta) bħala Qorti ta' Ġudikatura Kriminali tat-8 ta' Marzu 2021, fejn il-Qorti ma sabitx lill-imputat ħati tal-imputazzjonijiet miġjuba kontra tiegħu u illiberatu mill-istess.

Rat l-atti u d-dokumenti kollha.

Rat il-fedina penali aġġornata tal-appellat esebita mill-Prosekuzzjoni fuq ordni tal-Qorti.

Rat ir-rikors tal-appellant Avukat Ġenerali pprezentat fit-30 ta' Marzu 2021, fejn talab lil din l-Qorti tannulla, tħassar u tirrevoka s-sentenza appellata u tiddisponi minn din il-kawża skont il-Liġi.

Semgħet trattazzjoni.

Ikkunsidrat:

Illi, fl-uniku aggravju minnu ntentat l-appellant Avukat Ġenerali jissolleva n-nullita' tas-sentenza appellata u dan minħabba inosservanza mill-Ewwel Qorti tal-proċedura hekk kif stabbilita fil-liġi meta hija ma semgħet l-ebda xhud jixhed *viva voce* quddiemha izda straħet fuq ir-relazzjoni tal-perit legali minnha maħtur sabiex jisma' l-istess xhieda. Fil-fehma tal-Avukat Ġenerali, l-proċedura adoperata f'dan il-kaz ma tissodisfax ir-rekwiziti proċedurali li jirregolaw is-smigħ tal-provi.

Illi, fid-dawl ta' dan l-aggravju, il-Qorti eżaminat l-Atti Proċesswali minn fejn irrizultalha illi dan il-każ ra it-twelid tiegħu wara kwerela magħmula lill-pulizija mill-parti leża Gerges Nadi Saad Fadil nhar l-24 ta' Frar tas-sena 2017, fejn ġie mitlub li jittieħdu passi kriminali kontra diversi ndividwi, fosthom l-appellat Ali Jaser Mahmoud, u dan fuq l-allegazzjoni li kien għamel testimonjanza falza quddiem qorti fi proċeduri ċivili.

Illi, filfatt nhar il-11 t'Ottubru tas-sena 2017, l-appellat Ali Jaser Mahmoud tressaq quddiem il-Qorti tal-Maġistrati (Malta) bħala Qorti ta' Ġudikatura Kriminali akkużat talli nhar it-23 ta' Settembru 2014 kien ta xhieda falza f'materja ċivili. F'din l-istess seduta, li għaliha kien hemm preżenti kemm l-imputat assistit mid-difensur tiegħu kif ukoll l-Uffiċjal Prosekutur, l-Ewwel Qorti kienet ħatret lil Dr Anna Mallia "*sabiex tisma' x-xhieda, tagħmel aċċess, tiġbor id-dokumenti kollha u tirrelata*". Sussegwentement, kien biss fis-26 ta' Jannar 2021, li l-istess espert maħtura mill-Qorti ppreżentat ir-relazzjoni tagħha u l-Qorti ddifferiet l-kawża għas-sentenza. Tajjeb jingħad li mill-11

t'Ottubru 2017 sas-26 ta' Jannar 2021 ma nstema' l-ebda xhud u ma nġabet l-ebda prova oħra quddiem il-Qorti tal-Maġistrati iżda ngħataw biss serje ta' differimenti sabiex l-espert tespleta l-inkarigu mogħti lilha.

Illi, qabel din il-Qorti tinoltra ruħha fl-apprezzament legali tal-gravam sottopost mill-appellant Avukat Ġenerali, ma tistax ma tirrimarkax li dan l-appell huwa wieħed kemmxejn odjuż meta għal madwar tlett snin u nofs, il-Prosekuzzjoni, lanqas darba, ma lmentat minn kif il-proċeduri quddiem il-Qorti tal-Maġistrati kienu qed jiġu stradati. Minflok qagħdet siekta, ħalliet it-trapass ta' zmien għaddej, u wara li l-kawża ġiet deċiża mill-Ewwel Qorti qanqlet l-ilment tagħħa biss issa fi stadju ta' revizjoni. Dan mhuwiex komportament koduċenti għar-retta amministrazzjoni tal-ġustizzja bi proċeduri li damu għaddejjin għal erba' snin sħaħ mingħajr ma il-Proskeuzzjoni toġġezzjona għal ħatra tal-perit legali. Li kieku verament il-Prosekuzzjoni ħassietha daqshekk aggravata minn kif il-Qorti tal-Maġistrati kienet qed tmexxi l-proċeduri, missha l-ewwelnett opponiet n-nomina tal-espert legali, u matul il-proċediment ivventilat l-ilment tagħha issa imqanqal quddiem din il-Qorti u mhux tħalli kollox għaddej imbagħad tqanqal in-nullita' meta f'dan l-istadju inoltrat tal-proċeduri ftit li xejn jista' jiġi mogħti rimedju biex l-atti jiġu sanati u l-proċeduri salvati milli jerġgħu jinstemgħu mill-ġdid.

Ikkunsidrat:

Illi, il-proċedura quddiem il-Qorti tal-Magistrati għandha issewgi dak imfassal fl-artikolu 375 tal-Kodici Kriminali abbinat ma' l-artikolu 374(i) fejn hemm hekk dispost:

> **Meta l-azzjoni hija mmexxija mill-Avukat Ġenerali jew mill-Pulizija Eżekuttiva, għandhom japplikaw id-dispożizzjonijiet li ġejjin:**
> **(a) l-imputat għandu jidher huwa nnifsu. Huwa jista',madankollu, ikun assistit minn avukati jew prokuraturi legali;**
> **(b) fil-każ ta' kontravvenzjoni, id-dispożizzjonijiet tal-paragrafu (b) tal-artikolu li jiġi minnufih qabel dan għandhom japplikaw fir-rigward tal-imputat;**
> **(ċ) l-Avukat Ġenerali jew l-uffiċjal tal-Pulizija Eżekuttiva li jkun qiegħed imexxi l-prosekuzzjoni u l-imputat jew l-avukat jew il-prokuratur legali tiegħu għandhom jinstemgħu fl-ordni stabbilita fil-paragrafu (i) tal-artikolu li jiġi minnufih qabel dan;**

(d) il-qorti tista' teħtieġ li l-akkużi jinqraw mill-Avukat Ġenerali jew mill-uffiċjal tal-Pulizija Eżekuttiva u li r-rapport jiġi kkonfermat bil-ġurament mill-uffiċjali tal-Pulizija Eżekuttiva;
(e) l-imputat jista' jagħmel kontro-eżami lill-imsemmi uffiċjal tal-Pulizija.

Bl-artikolu 374(i) jistabilixxi l-ordni kif ghandhom jinstemghu il-provi meta hemm hekk dispost:

Meta jidhru ż-żewġ partijiet, it-tmexxija tal-kawża għandha ssir fil-qosor u bil-fomm, fl-ordni li ġej:

(i) il-kwerelant jew l-avukat jew il-prokuratur legali tiegħu jesponi l-fatt tar-reat u jġib il-provi tiegħu;
(ii) il-kwerelat jew l-avukat jew il-prokuratur legali tiegħu jagħmel id-difiża tiegħu u jġib il-provi tiegħu;
(iii) il-kwerelant jew l-avukat jew il-prokuratur legali tiegħu jista' jirreplika, u l-kwerelat jew l-avukat jew prokuratur legali tiegħu jista' jagħmel kontra-replika:

Iżda l-qorti tista', għal raġuni tajba, tqassam xorta oħra l-ordni tas-smigħ tal-kawża;

Illi, l-liġi għalhekk tistabilixxi illi s-smigħ tal-kawża quddiem il-Qorti tal-Magistrati fil-kompetenza originali tagħha għandu jsir fil-qosor u bil-fomm, bl-artikolu 646 tal-Kodiċi Kriminali jiddisponi illi "ix-xhieda għandhom dejjem jiġu eżaminati fil-qorti u *viva voce*." Dan ukoll għaliex meta il-Qorti tiġi biex tagħmel il-ġudizzju aħħari tagħha issewgi il-linji gwida imfassla fl-artikolu 637 tal-Kodici Kriminali u dan meta tiġi għall-evalwazzjoni tal-provi.

L-artikolu 376 imbagħad jidderigi lil ġudikant dwar il-mod kif ix-xiehda għandha tigi minnu/ha reġistrata:

(1) Il-maġistrat għandu jniżżel jew iġiegħel lir-reġistratur iniżżel-

(a) kull eċċezzjoni ta' inkompetenza tal-qorti, jew ta'inammissibbiltà jew estinzjoni ta' azzjoni, jew ta 'inammissibbiltà ta' prova kif ukoll kull digriet li bih tiġi miċħuda dik il-prova; u

(b) is-sustanza tax-xiehda tax-xhieda, billi titniżżel kull kelma li jkollha importanza diretta fuq il-mertu tal-kawża, meta l-qorti jidhrilha meħtieġ li għandu jsir hekk, jew meta ssir talba għaldaqshekk minn waħda mill-partijiet u l-qorti jidhrilha sewwa li tilqa' dik it-talba.

(2) In-notamenti tax-xiehda, meta jkunu ttieħdu kif jingħad hawn fuq, għandhom jinqraw lix-xhieda quddiem il-partijiet, u ta'dan għandha titniżżel tifkira fl-atti.

(3) In-nuqqas ta' tħaris tad-dispożizzjonijiet tas-subartikoli (1)u (2) ma jagħmilx null il-proċediment; dan in-nuqqas lanqas m'hu ta' xkiel illi, jekk ikun jinħtieġ, f'kull waqt jew grad tal-kawża, issir il-prova, bil-mod li tagħti l-liġi, tal-fatti li għalihom jirriferixxu dawk id-dispożizzjonijiet, jew illi jinġiebu mill-ġdid ix-xhieda li jkunu ġa nsemgħu.

Illi, sentenza li tiġi spiss iċċitat mill-qrati meta rinfaċċjati minn kazijiet analogi fejn ix-xiehda ma tkunx ġiet mismugħa mill-ġudikant izda minn xi perit legali delegat sabiex jagħmel ix-xogħol tal-ġudikant, hija dik fl-ismijiet *Il-Pulizija v. Helga D'Alessandro* mogħtija minn din il-Qorti diversament presjeduta fit-2 ta' Settembru 1999, fejn ġie hekk deċiż:

"L-aggravju tal-appellanti jirriduci ruhhu, bazikament, ghal wiehed ta' apprezzament ta' provi. Pero` f'dan il- kaz hemm problema aktar di fondo li din il-Qorti hi tal-fehma li ghandha tissolleva ex officio, u cioe` li l-qorti li tat is-sentenza fil-21 ta' Jannar, 1999 ma semghetx provi izda qaghdet fuq ir-rapport tal-"perit legali" Dott. Beppe Fenech Adami u fuq id-deposizzjonijiet minnu migbura. Fi kliem iehor, hadd mix-xhieda ma ta x-xiehda tieghu quddiem il-gudikant li ppronunzja s- sentenza fil-21 ta' Jannar ta' din is-sena.

"Il-qorti li tat is-sentenza fil-21 ta' Jannar, 1999 kienet qorti ta' prim istanza u mhux qorti ta' appell. Il- procedura quddiem dik il-qorti kellha ssegwi dak indikat fl-Artikoli 374(i) u 375(c) tal-Kodici Kriminali, u cioe` li l-kawza titmexxa 'fil-qosor u bil-fomm' ('viva voce' fit-test ingliz) billi jinstema' l-ufficjal prosekutur u l-provi tieghu; wara jinstema' l-imputat jew l-avukat tieghu u l-provi tad-difiza; u finalment ikun hemm id-dritt ta' replika u kontro-replika. Din il-procedura necessarjament tfisser li x-xhieda jinstemghu mill-qorti. L-Artikolu 646(1) (tal-imsemmi Kodici), li japplika wkoll ghall-Qorti tal-Magistrati, jipprovdi li, salv certi eccezzjonijiet li ma humiex relevanti ghal dan il-kaz, u salv il-procedura fi stadju ta' appell, 'ix-xhieda ghandhom dejjem jigu ezaminati fil-qorti u viva voce'. L-ewwel qorti, izda, ma ghamlitx hekk; iddelegat is-smigh tax-xhieda lil 'perit legali'. Issa, perit ghandu jigi nominat biss meta 'ghall-ezami ta' persuna jew ta' haga tkun tinhtieg hila jew sengha specjali' (Art. 650, Kap. 9). Fil-kaz in dizamina l-ewwel qorti, b'digriet tal-15 ta' Marzu, 1996, innominat 'fuq talba tal-partijiet', bhala 'perit legali' lill-Avukat Dott. Beppe Fenech Adami 'bis-soliti fakoltajiet, inkluz li jaghmel [sic!] accessi u jisma' ix-xhieda bil-gurament u wara jirrelata bil-miktub lil din il-Qorti' (ara fol. 6 tal- atti).

"L-unika hila u sengha li kienet rikjesta mill-perit nominat kienet dik il-hila u sengha li kull gudikant hu prezunt li ghandu, u cioe` li jisma' l-provi, jaghmel il- valutazzjoni tieghu skond l-Artikoli 637, 638 u 639 tal-Kodici Kriminali, u japplika l-ligi ghall-fatti kif jirrisultawlu. Ghalhekk f'dan il-kaz certament ma kienx hemm lok ghan-nomina ta' 'perit' biex jaghmel dak li l-ligi trid li jaghmel il-gudikant personalment. Dak li l- legislatur ma riedx li jsir mill-magistrat inkwirenti fil- kors tal-inkjesta dwar l-in genere - ara t-tielet proviso tal-Art. 548 tal-Kap. 9 - multo magis ma jistax isir mill-Qorti tal-Magistrati bhala Qorti ta' Gudikatura Kriminali. Hawnhekk m'ahniex fil-kamp civili fejn il-partijiet jistghu, sa certu punt, jaqblu fuq il-procedura li ghandha tigi segwita. Konsegwentement din il-Qorti ser tinjora wkoll il-verbal, registrat quddiemha fl-udjenza tal-1 ta' Gunju, 1999, fejn il-partijiet qablu li din il-Qorti ghandha 'timxi fuq l-atti inkluzi r-relazzjoni ta' Dr. B. Fenech Adami'. In-nuqqas tal-gudikant li jisma' l-provi quddiem il-Qorti Inferjuri jammonta ghal aktar minn semplici nuqqas ta' formalita`, sostanzjali jew xort'ohra, fis-sens tas-subartikolu (3) tal-Artikolu 428 tal-Kodici Kriminali. Tali nuqqas jincidi fuq is-sustanza tal- procedura kollha. Minkejja dan, din il-Qorti hi tal-fehma li l-konsegwenza ghandha tkun l-istess bhalma jipprovdi l-imsemmi subartikolu. Tali nuqqas, u l-konsegwenti nullita` tas-sentenza, huma sollevabbli ex officio minn din il-Qorti. Biex ma tipprivax lill- appellanti mill-beneficcju tad-doppju ezami, din il- Qorti mhux ser tisma' hi l-provi mill-gdid fil-meritu, izda ser tibghat l-atti lura lill-ewwel qorti."

Illi, il-Qorti ma tistax, madanakollu, taqbel ma din l-interpretazzjoni stretta tal-ligi, iktar u iktar meta llum il-qrati qed jieħdu il-linja li fejn jista' jkun l-atti jiġu sanati u dan sabiex jiġi evitat ħafna xogħol żejjed u ħela ta' ħin bil-proċeduri jitwalu inutilment. Illi l-artikolu 650(5) tal-Kodiċi Kriminali jistipola illi -

"Il-qorti, **kull meta jkun hemm bżonn**, tagħti lill-periti d-direzzjonijiet meħtieġa u ż-żmien li fih għandhom jagħmlu r-rapport tagħhom. Il-Qorti tal-Maġistrati, sew bħala qorti ta' ġudikatura kriminali sew bħala qorti istruttorja, tista' wkoll tagħti s-setgħa lill-periti, jekk ikunu ġew nominati aktar minn perit wieħed, li jirċievu dokumenti u li jisimgħu xhieda taħt ġurament quddiem l-imputat u f'kull każ bħal dan, il-qorti ma għandhiex titlob aktar provi dwar id-dokumenti hekk prodotti jew terġa' teżamina x-xhieda hekk mismugħa, sakemm il-qorti ma tqisx li dan ikun meħtieġ jew sakemm l-imputat ma jagħmilx talba li jsir dan. Meta jkunu ġew nominati aktar minn perit wieħed, il-qorti għandha tindika liema perit ikollu s-setgħa li jagħti l-ġurament."

Illi, dan ifisser illi ġaldarba il-Magistrat dehrlu, fid-diskrezzjoni tiegħu, li kien jenħtieġ il-ħatra ta' espert sabiex jassistieh fil-każ taħt il-lenti tiegħu, allura x-xiehda kollha miġbura mill-espert għandha tiswa għal fini tal-proċeduri mingħajr il-bżonn li l-Magistrat jerġa' jisma' hu ix-xhieda mill-ġdid, u dan ġaldarba ebda wieħed mill-

partijiet ma jkunu qanqlu xi oġġezzjoni f'dan is-sens jew inkella ma jkunu tallbu li l-Maġistrat jisma' xi xhieda hu, jew li jsir il-kontro-eżami quddiemu ta' xi xiehda partikolari. Fuq kollox kif jiddisponi l-artikolu 376(3) tal-Kodiċi Kriminali, in-nuqqas ta' osservanza mill-Maġistrat li jirreġistra *di proprio pugno* ix-xiehda tax-xhieda ma twassalx għan-nullita' tal-proċediment u allura wisq anqas għandu iwassal għal xi nullita' il-fatt illi dik ix-xiehda tkun ġiet irreġistrata mill-perit legali delegat mill-Maġistrat stess biex jisma' dawk il-provi u jagħtih il-fehma tiegħu fuq il-każ, iktar u iktar meta ebda wieħed mill-partijiet ma qajjmu oġġezzjoni għaldaqstant. Mhux biss, iżda jiżdied jingħad illi f'din il-kawża l-Ewwel Qorti, fis-seduta tas-26 ta' Jannar 2021, ikkonċediet lill-partijiet terminu ta' ħmistax-il jum sabiex jippreżentaw nota ta' sottomissjonijiet, u dan wara li l-perit legali kienet ippreżentat r-relazzjoni tagħha, iżda l-Prosekuzzjoni, mogħtija allura l-aħħar okkazzjoni sabiex tissolleva n-nullita' tal-proċeduri, minnha issa lamentata, ma ressqet ebda sottomissjoni u baqgħet siekta, u kienet biss il-parti leża li ressqet is-sottomissjonijiet tagħha fejn anke hawnhekk ebda nullita' ma ġiet ventilata[1].

Illi fil-fatt din il-Qorti, kif diversament ippresjeduta, fis-sentenza Il-Pulizija vs John Magro u Alfrida Magro[2] taddotta din il-linja ta' hsieb meta ġie hekk deċiż:.

> **"8. Għalkemm l-artikolu 646 tal-Kodiċi Kriminali jipprovdi li x-xhieda għandhom jiġu eżaminati fil-Qorti u viva voce l-artikolu 650 tal-Kodiċi Kriminali jipprovdi li fil-każijiet kollha li fihom għall-eżami ta' persuna jew ta' ħaġa tkun tinħtieġ ħila jew sengħa speċjali, għandha tiġi ordnata perizja bil-periti jinħatru mill-Qorti. Inoltre, is-subartikolu (5) tal-istess artikolu 650 jipprovdi wkoll, inter alia, li l-Qorti tal-Maġistrati, kemm bħala Qorti ta' ġudikatura kriminali kif ukoll bħala Qorti istruttorja, tista' tagħti s-setgħa lill-periti li jirċievu dokumenti u li jisimgħu xhieda taħt ġurament quddiem l-imputat u f'kull każ bħal dan il-Qorti ma għandhiex titlob aktar provi dwar id-dokumenti prodotti jew terġa teżamina x-xhieda mismugħa sakemm il-Qorti ma tqisx li dan ikun meħtieġ jew sakemm l-imputat ma jagħmilx talba li jsir dan.**
>
> **9. Dan huwa preċiżament dak li ġara f'dan il-każ u l-imputati fl-ewwel istanza fl-ebda stadju ma għamlu xi talba sabiex il-Qorti terġa teżamina x-xhieda li nstemgħu mill-perit nominat mill-Qorti.**

---

[1] Ara verbal a fol. 26 tal-atti u nota ta' sottomissjonijiet tal-parti leza a fol. 221 u 222.
[2] App. Inf. 522/2016 fis-7 t'April 2017

10. Fl-appell tagħhom l-imputati jilmentaw li dan il-każ kien wieħed sempliċi li ma kien jirrikjedi l-ebda każ ta' xi ħila jew sengħa speċjali u jirrileva li t-tielet proviso tal-artikolu 548(1) tal-Kodiċi Kriminali u l-artikolu 645 tal-Kodiċi ta' Organizzazzjoni u Proċedura Civili (Kap 12), it-tnejn jipprojbixxu l-ħatra ta' esperti unikament sabiex jisimgħu xhieda bil-ġurament u jistabilixxu l-fatti relevanti u dan, skont l-appellanti, juri kemm tali perizji qatt ma kienu għall-qalb il-proċedura fil-Qrati Maltin. Il-fatt jibqa', iżda, li l-artikolu 548 jirrigwarda l-proċeduri ta' in genere, li mhux il-każ hawn, waqt li l-artikolu 645 tal-Kap 12 ma ġiex reż applikabbli għall-qrati ta' ġustizzja kriminali.

11. Barra minn hekk mill-atti jirriżulta li meta l-ewwel Qorti nnominat il-perit fis-seduta tas-16 ta' Lulju 2015 fil-preżenza tad-difensur tal-imputati dawn ma qajmu ebda eċċezzjoni għal dik il-ħatra u qatt ma qajmu ebda oġġezzjoni f'xi stadju wara tal-proċediment anqas wara li l-perit ippreżenta r-rapport tiegħu bil-ġurament. Anqas fin-nota ta' sottomissjonijiet tagħhom dwar ir-rapport peritali u li ppreżentaw quddiem l-ewwel Qorti fl-24 ta' Awwissu 2016 l-imputati ma qajjmu ebda eċċezzjoni jew oġġezzjoni jew minimament ikkritikaw il-ħatra tal-perit u llimitaw l-osservazzjonijiet tagħhom dwar il-mertu tal-konklużjonijiet peritali. L-imputati ma jistgħux issa f'dan l-istadju inoltrat tal-proċeduri iqajjmu eċċezzjonijiet quddiem din il-Qorti ta' reviżjoni li qatt ma ssollevaw fl-ewwel istanza.[3]"

Esposti dawn il-prinċipji ta' dritt u tagħlim ġurisprudenzjali, għalhekk il-Qorti ma tistax taqbel mal-aggravju imqanqal mill-Avukat Ġenerali li qed jiġi miċħud.

Illi dan magħdud il-Qorti tidderigi lil Qorti tal-Magistrati sabiex kemm jista' jkun tara li x-xhieda tinstema' quddiemha fil-Qorti *viva voce*,u għalhekk sakemm ma jkunx hemm xi ħtieġa partikolari għal każ li jkun taħt il-lenti tagħha, ma jiġux maħtura esperti inutilment bi spejjeż ulterjuri u bil-kawża titwal bla bżonn.

Għal dawn il-motivi il-Qorti taqta' u tiddeċiedi billi tiċħad l-appell u tikkonferma s-sentenza appellata fl-intier tagħha.

Edwina Grima

Imħallef

[3] Ara ukoll f'dan is-sens Il-Pulizija vs Mary Rose Vella et tal-24 ta' Mejju, 2019 (App Krim 507/2017) u Il-Pulizija vs Dennis Vella App.nru. 16/2019 deċiza 20/09/2019.